

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, АРХЕОЛОГІЇ ТА
КРАЄЗНАВСТВА

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
**МІФОЛОГІЯ ТА
ФОЛЬКЛОР**

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
01 Освіта/Педагогіка
014 Середня освіта (Історія)
Середня освіта (Історія)
3
4 рік, VIII семестр
Вибіркові навчальні дисципліни
Згідно з розкладом
українська
щовівторка 13.05–14.20 (108 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформі
ZOOM).
кандидат історичних наук, доцент
Черненко Олена Євгенівна
E-mail: olchernenko20@gmail.com

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна Міфологія та фольклор спрямована на ознайомлення здобувачів вищої освіти з найбільш визначним європейським міфологічним та фольклорним спадком який вплинув на систему світоглядних уявлень населення України, ознайомлення з методикою використання в науковій та навчальній роботі міфологічного змісту, реалізованого у фольклорі, літературі, зображальному мистецтві обрядах та ритуалах задля вирішення різнопланових проблем історичної науки та освіти.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів:

1. Міфологія та фольклор: історико-культурний контекст.
2. Міфологічні уявлення населення Європи.
3. Міфологічні уявлення слов'янського населення Східної Європи.

Метою курсу є система знань щодо міфологічних уявлень як історико-культурного спадку, свідчення контактів давнього населення Європи в цілому, та Східної Європи зокрема; набуття практичних навичок використання даних міфологічних текстів реалізованих у фольклорі, літературі, мистецтві, обрядах та ритуалах в навчальній та виховній роботі у галузі середньої освіти.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 02	Здатність зберігати та примножувати культурні цінності на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, зберігати баланс між професійним та особистим життям.
ЗК 03	Здатність активно вчитися впродовж життя й оволодівати інноваційними стратегіями навчання.
ЗК 04	Здатність виявляти ініціативу, підприємливість, генерувати нові ідеї, визначати та розв'язувати проблеми..
ЗК 06	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
ФК 01	Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків..
ФК 02	Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти українською мовою, формувати мовно-комунікативні уміння учнів.
ФК 09	Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та постатей. .
Здобувач вищої освіти буде здатен	
ПРН 01	Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання.
ПРН 02.	Розуміння значення культури як форми людського існування, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.
ПРН 05	Володіння навичками розв'язання освітніх, виховних, розвивальних та науково-методичних завдань, уміння застосовувати найбільш ефективні методичні підходи і сучасні технології навчання історії, виховання і розвитку учнів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей і потреб.
ПРН 09	Здатність продовжувати навчання упродовж життя і вдосконалювати здобуті під час навчання компетентності з високим рівнем автономності.
ПРН 11	Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.
ПРН 12	. Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії
ПРН 13	Уміння використовувати методологію історії як науки, характеризувати об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між окремими подіями та явищами на підставі критичного аналізу історичних джерел, інтеграції їх змісту, визнання й сприйняття різноманітності їх оцінок.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.					
1. Міфологія та фольклор: історико-культурний контекст.					
1	Міфологія та фольклор: вступ до дисципліни	12	2		10
2	Фольклор як історико-культурне явище	11	2		9
3	Всесвіт у міфологічній свідомості	11	2		9
Всього за Змістовий модуль 1		34	6		28
Змістовий модуль 2. Міфологічні уявлення населення Європи					
4	Кельтська міфологія	15	2	2	11
5	Фінно-угорська міфологія	15	2	2	11
6	Скандинавська міфологія	17	4	2	11
Всього за Змістовий модуль 2		47	8	6	
Змістовий модуль 3. Міфологічні уявлення населення України					
8	Міфологічні уявлення слов'янського населення Східної Європи	15	2	2	11
9	Східнослов'янський епос	24	4	2	18
Разом за Змістовий модуль 3		39	6	4	
Разом за курс		120	20	10	90

Тематика практичних занять.

Модуль 2

Тема 1. Кельтська міфологія (2 год)

План

- Боги давньої Ірландії та легенди про них («Племена богині Дану»: Дагда, Нуаду, Діан Кехт, Луг, Гоїбніу, Огма; Лір, Маннан та інші).
- Героїчний епос: уладський цикл («Викрадення бика із Куальнге»):
 - сюжет міфу;
 - головні діючі особи: Кухулін, Медб, Морріган та інші.
- Легенди про Фінна та Осіанна.

Тема 2. Фінно-угорська міфологія

Космогонія та космографія Фінно-угрів за «Калевалою»:

Герої «Калевали», їх характерні риси та головні діяння:

- Вяйнямейнен (культурний герой; чародій та шаман);
- Ільмаринен (культурний герой; божественний коваль);
- Еукахайнен (невдачник; трікстер).

3. Літературний епос «Калевіпоег».

Тема 3. Скандинавська міфологія (4 год)

Космогонія та космографія в скандинавському міфі

Головні міфологічні персонажі:

А) Один (бог військових вождів та воїнів);

Б) Тор (бог грому, бурі та родючості);

В) Локі (бог вогню)

3. Есхатологічний міф (кінець та відродження Всесвіту у пророцтві Вьольви).

4. Міфи про «прокляте золото» та життя Сігурда.

Модуль 3.

Тема 4. Східнослов'янська міфологія та епос (4 год.)

1. Космогонічні уявлення східних слов'ян.

2. Пантеон божеств (головні божества та їх функції).

3. Символіка поховальних звичаїв та обрядів).

4. Героїчний епос.

...

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна

Леві-Брюль Л. Надприродне в первісному мисленні. Київ, 1994.

Леві-Брюль Л. Первісне мислення // Релігія і суспільство. Хрестоматія але соціології релігії. Київ, 1994. Ч. 1.

Леві-Строс К. Структурна антропологія /пер. з французької З. Борисюк. Київ, 1997.

Леві-Строс К. Первісне мислення. Київ, 2000.

Еліаде М. Священне і мирське. Міфи, сновидіння і містерії. Мефістофель і андрогін. Окультизм, ворожбитство та культурні уподобання / пер. Г. Кьорян, В. Сахна. Київ, 2001.

Мірча Еліаде. Трактат з історії релігій / пер. Олексія Панича. Київ, 2016.

Попович М. Мироззрення древних славян. Киев, 1985.

Пропп В. Я. Исторические корни волшебной сказки. Москва, 1998.

Юнг К.Г. Архетипи і колективне несвідоме. Київ, 2018.

Додаткова

Адрианова-Перетц В.П. Древнерусский фольклор и литература. Ленинград, 1974.

Азбелев С.Н. Историзм былин и специфика фольклора. Ленинград, 1982.

Артёменко И.И., Моця А.П. Боги созданы людьми. Киев, 1989.

Боровський Я.Є. Світогляд давніх киян. Київ, 1992.

Андрощук Ф. Гарольд суворий – останній вікінг. Київ, 2020.

Казакевич Г. Кельти: традиційна культура та соціальні інститути. Київ, 2006.

Казакевич Г. Кельти на землях України: археологічна, мовна та культурна спадщина. Київ, 2010.

Казакевич Г. Східні кельти. Київ, 2015.

Калевала. Фінський народний епос. Київ, 1995.

Калевіпоег. Естонський народний епос. Київ, 1975.

Клейн Л.С. Воскрешение Перуна. Санкт-Петербург, 2004.

Котляр М.Ф. Русь язичницька. Київ, 1995.

Месі Ейтне. Легендарна Ірландія. Мандрівка по кельтських пам'ятниках і міфах. Київ, 2006.

Моренець Н.В. Світогляд давніх фінів: далекі сусіди, близькі світи // Наукові записки. Т. 19.

Теорія та історія культури. Київ, 2001, с. 66–73.

Нейман Г. Скандинавська міфологія / пер. М. Бакалова. Видавнича група КМ Букс, 2017.

ОгОген Даїті. Історія кельтів. Київ, 2011.

Пауэлл Теренс. Кельты. Воины и маги. Москва, 2004.

Петрухин В. Я. Мифы финно-угров. Москва, 2005.

Росс Э. Кельты-язычники. Быт, религия, культура. Москва, 2005.

Славянский и балканский фольклор. Народная демонология. Москва, 2000.

Успенский Б. А. Филологические разыскания в области славянских древностей. Москва, 1982.

Хлебнова Т.И. Кельты – художники и сказители. Москва, 2003.

Електронні ресурси

Боги і богині кельтів, кельтська міфологія. КЕЛЬТСЬКА МІФОЛОГІЯ. Режим доступу:

https://supermif.com/kelt/bogi_kelt.html

Кельтська міфологія. Боги і богині кельтів. Режим доступу: <https://tureligious.com.ua/kel-ts-ka-mifolohiia-bohy-i-bohyni-kel-tiv>

Кельтська міфологія. Режим доступу: <https://znaimo.com.ua>

Міфологія: статті про кельтів. Режим доступу: <http://celt.at.ua/publ/mifologija/2>

Кельтська міфологія. Режим доступу: <http://bibliograph.com.ua/encCelt/index.htm>

Курс лекцій з міфології Фінно-угорських народів. Режим доступу:

<https://lvivmedievalclub.wordpress.com>

<https://aeravulgaris.wordpress.com/2015/09>

Еліас Леннрот. Режим доступу: <https://www.pisni.org.ua/persons/1064.html>

Старша Едда. Режим доступу: <http://edda.in.ua/teksti/starsha-edda>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями історії та археології, історіографії, права;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальні практичні завдання, підготовка яких є обов'язковою умовою допуску до заліку. Студент, який не виконав індивідуальні практичні завдання, до заліку не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці проектної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	10	2	до 20
Робота на практичному занятті	5	10	до 50
Самостійна робота			до 30
Усього:			до 100